

07 Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Een gezond Waalre

- Inwoners van Waalre inspireren om gezond en gelukkig te leven. Daarbij gaan we uit van de principes van Brede Welvaart en Positieve Gezondheid, en werken we vanuit een thematische benadering.
- Een gezond Waalre: onze inwoners zijn zich ervan bewust dat ze in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor een gezonde leefstijl met behoud van eigen regie.
- Mensen kunnen achteruitgang van hun gezondheid zelf opvangen omdat ze uitgaan van hun mogelijkheden.
- Iedereen moet mee kunnen doen vanuit eigen kracht.
- Inwoners van Waalre staan voor elkaar klaar en helpen/ondersteunen elkaar waar nodig en mogelijk.
- Mantelzorgondersteuning is op maat.
- Waalre is een dementie-vriendelijke gemeente.
- Waalre is een JOGG gemeente: Gezonde jeugd, gezonde toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

De bestaande diensten van Goed voor Mekaar Waalre worden voortgezet en verder ontwikkeld.

Goed voor Mekaar Waalre is de plek voor vrijwilligerswerk en informele hulp in de gemeente Waalre. De bestaande diensten omvatten het online matchingsplatform/vacaturebank (<https://www.goedvoormekaarwaalre.nl/>), de vrijwillige hulpdienst (begeleid vervoer, klussen en boodschappen) , maatjesproject, Steunpunt Mantelzorg, adviserende huisbezoeken 75+ en Neffe 't Veld.

De functie van Goed voor Mekaar als informatiepunt voor informele hulp en vrijwilligerswerk wordt verder versterkt, waarbij de digitale Sociale Gids Waalre wordt gebruikt.

Instrumenten die we hiervoor inzetten zijn inhoudelijke ondersteuning en deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers, PR & communicatie en het actueel houden van de digitale Sociale Gids Waalre (<https://www.socialegidswaalre.nl/>).

Het Netwerk Dementie Vriendelijke Gemeente is actief vanuit het het jaarplan 2025.

Het plan van aanpak GALA/SPUK 2024 – 2026: er wordt uitvoering gegeven aan het plan van aanpak.

Het plan van aanpak GALA/SPUK geeft uitvoering aan de volgende thema's:

- Terugdringen gezondheidsachterstanden.
- Kansrijke start.
- Mentale gezondheid.
- Aanpak overgewicht en obesitas.
- Valpreventie.
- Leefomgeving.
- Opgroeien in een Kanrijke Omgeving & vroegsignalering van alcoholproblematiek.
- Wijkaanpak sociale basis.
- Mantelzorg.
- Een tegen eenzaamheid.
- Welzijn op recept.

Het plan van aanpak gezonde Jeugd, gezonde toekomst, maakt onderdeel uit van het Leefstijl Akkoord gezond Waalre 2023-2026.

Met het Leefstijlakkoord leggen we een verbinding met het plan van aanpak van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Het Steunpunt Mantelzorg wordt versterkt en meer zichtbaar voor de inwoners van Waalre die als mantelzorger onbetaald en vaak langdurig zorgen voor een naaste.

Instrumenten die we hiervoor inzetten zijn bijvoorbeeld themabijeenkomsten, PR & communicatie, Eerste Hulp Bij Dementie-koffer en het spel Bordje Vol. Vanuit het steunpunt wordt ook de jaarlijkse mantelzorgwaardering georganiseerd.

We geven uitvoering aan het plan van aanpak van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA/SPUK) 2024 – 2026.

Er is geen afzonderlijk lokaal gezondheidsbeleid. De lokale aanpak van het gezondheidsbeleid maakt onderdeel uit van het plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord Waalre.

We stimuleren het doen van vrijwilligerswerk en zetten in op het versterken van informele hulp/ondersteuning, in samenwerking met onze lokale en regionale netwerkpartners.

We versterken de lokale coalitie Eén tegen Eenzaamheid.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Inwoners zijn zich bewust dat een gezonde leefstijl bijdraagt aan de kwaliteit van leven.
- Inwoners zijn zich bewust dat iedereen in Waalre mee moet kunnen doen binnen zijn of haar mogelijkheden vanuit het streven naar een inclusieve samenleving.
- Inwoners helpen elkaar en zijn gemotiveerd om vrijwilligerswerk te doen.
- Mantelzorgers kunnen voor ondersteuning terecht bij het Steunpunt Mantelzorg.
- Inwoners kunnen terugvallen op een vangnet van informele/vrijwillige hulp en ondersteuning.

7.2 Riolering (riool/water/klimaat)

Wat willen we bereiken?

Een goed functionerend watersysteem (rioolstelsel en watergangen) dat zorgt voor bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van (grond)wateroverlast en -tekort (droogte).

Er wordt rekening gehouden met wetgeving en beleidsvoornemens op diverse niveaus: Europees (Kaderrichtlijn water), landelijk (Waterwet), provinciaal (waterhuishoudingsplan), waterschap en natuurlijk ook het eigen lokaal beleid, het programma Water, Riolering en Klimaat (PWRK).

Door zo efficiënt mogelijk te werken besparen we kosten. Dit betekent onder andere in een vroegtijdig stadium samenwerken, zowel intern als met andere gemeenten en het waterschap. Dit betekent ook dat we samen goed omgaan met veranderingen zoals langdurige neerslag. Gezamenlijk goed waterbeheer gaat ook over grondwater onder woningen, overstromingen in hogere gebieden en afkoppelen waar en wanneer het kan.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente zamelt afvalwater in en voert dit af. In die gebieden waar een gescheiden rioolstelsel is of wordt aangelegd, koppelen we in eerste instantie op basis van vrijwilligheid zoveel mogelijk particulier oppervlak af.

Het waterbewustzijn in Waalre wordt vergroot op basis van een communicatieplan gericht op het vergroten van water- en klimaatbewustzijn en het afkoppelen van hemelwater.

Met het communicatieplan worden inwoners actief betrokken om zelf klimaatadaptief aan de slag te gaan. Om de inwoners te helpen bij het afkoppelen worden watercoaches ingezet die gerichte tips en adviezen geven.

In het kader van de integrale projectplanning wordt aan de volgende projecten gewerkt:

- Uitvoering Traverse-noord, aanleg blauwe ader
- Uitvoering Gestelsestraat-Zuid, oplossen wateroverlastproblematiek en uitbreiding bestaande blauwe ader

Samen met Waterschap de Dommel wordt in 2025 de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie uitgevoerd waarbij gemeente en Waterschap streven naar het verminderen van afvoer van regenwater naar de RWZI. Hierbij maken we gebruik van subsidiemogelijkheden.

Uitvoering geven aan het programma Water, Riolering en Klimaat 2023-2027.

Onderdelen van het programma zijn algemeen rioolbeleid, te nemen maatregelen, kosten voor beheer en onderhoud, tarieven en heffingen om maatregelen te bekostigen, vaststellen grond- en hemelwater- verordening, aanpassen subsidiebeleid en stimuleren van waterbewustzijn onder inwoners.

De gemeentelijke watergangen met een belangrijke waterafvoerende functie worden hersteld en in de onderhoudsplanning opgenomen.

De langdurige neerslag in de herfst en winter 2023/2024 heeft problemen in de waterafvoer aan het licht gebracht. Een aantal sloten wordt op profiel gebracht en duikers worden hersteld.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- Borging van de volksgezondheid door afvalwater zo snel mogelijk af te voeren naar de zuivering.
- Voorkomen van wateroverlast in stedelijk gebied bij hevige buien tot de genoemde norm en maatregelen nemen waar dit nodig is.
- Beperking wateroverlast bij langdurige buien in stedelijk gebied.
- Het verminderen van verdroging van het openbaar groen.
- Actief betrekken en stimuleren van inwoners met watergerelateerde klimaatadaptatieve maatregelen.
- Beperking van grondwateroverlast door grondwater af te voeren bij langdurige en terugkerende overlast.
- Beperking van oppervlaktewater overlast in landelijkgebied door middel van afvoeren zodat woningen bereikbaar blijven.

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?

Het verder verduurzamen van de afvalinzameling

Het verder verduurzamen van de afvalinzameling (service, kosten en milieu) in de hele gemeente conform de landelijke VANG recycledoelstelling (minimaal 55% van het afval wordt gerecycled in 2025 en minimaal 60% in 2030), de wensen van onze inwoners en middels een servicegerichte aanpak.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan onderzoeken hoe we aanvullend op de diftar-methode ons restafval nog verder kunnen reduceren.

Mede op basis van continue monitoring en evaluatie van het medio 2023 geïmplementeerde diftar-inzamelingssysteem bekijken we welke verbeterlagen er mogelijk zijn om tot een nog verder reductie van het restafval te komen.

Wij gaan mogelijkheden bezien om bioafval (groente, fruit en etensresten) ook bij de hoogbouw afzonderlijk/gescheiden in te zamelen.

Op basis van de onderzoekresultaten kan hierover in 2025 besluitvorming plaatsvinden.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Een inwoner die zijn of haar afval goed scheidt gaat minder betalen dan een inwoner die geen of minder goed afval scheidt. Inwoners gaan hiermee zelf invloed krijgen op wat ze aan afvalstoffenheffing betalen.

7.4 Duurzaamheid en Milieu

Wat willen we bereiken?

Een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen uit het nationale Klimaatakkoord, binnen de schaal en maat van de gemeente Waalre.

- Uitvoering geven aan de Regionale Energiestrategie (RES).
- Het aardgasvrij maken van woningen en gebouwen voor 2050.
- Verduurzamen van gebouwen waarbij minimaal 75% van de gebouwen energielabel A of B in 2030 hebben.
- Het geven van het goede voorbeeld door de gemeente door ons vastgoed verder te verduurzamen en duurzaam in te kopen.
- Wij geven het goede voorbeeld door 50% van de gemeentelijke gebouwen voor 2030 aardgasvrij te maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor de Zonneweide Achtereind zetten we vervolgstappen om te komen tot de beste koersbepaling voor realisatie van het project.

In 2024 zijn we geconfronteerd met diverse tegenvallers rond het project. We hebben te maken met aangescherpte regelgeving omtrent zon oplaad vanuit het Rijk en de provincie. Ook hebben we te maken met een tegenvallende markt voor zonne-energie wat een impact heeft op de businesscase. En dan is er ook nog de netwerkcongestie met uitdagingen rond de aanleg.

Aanleg van de zonneweide is nog steeds het doel. In overleg met onze inkoopexperts is besloten eind 2024 eerst een markconsultatie uit te voeren. De resultaten hiervan gaan mede de koers bepalen van het project en de te volgen aanbesteding- en omgevingsvergunningsprocedure.

We geven uitvoering aan de strategie “no regret” maatregelen (met name grootschalig zon op dak) uit de RES.

We geven verder invulling aan het Programma warmtetransitie.

In het kader van het Programma warmtetransitie:

- stimuleren we de plaatsing van zonnepanelen bij onze inwoners door participatie in het regionaal project Groene Zone 1.1
- isoleren wij woningen via de Groene Zone Isoleren
- gaan wij door met het verduurzamen en aardgasvrij maken van het gemeentelijke vastgoed
- helpen wij bedrijven en maatschappelijk vastgoed met het verduurzamen van hun gebouwen

We werken samen met Tennet en Enexis aan het realiseren van extra netwerkcapaciteit in de regio.

Op het gebied van de uitbreiding van het energienet moet veel gebeuren. Zowel in Waalre als in de omgeving van Waalre. In 2024 is duidelijker geworden wat dit voor Waalre in de komende jaren gaat betekenen waarbij de gemeente in veel gevallen bevoegd gezag is in de ruimtelijke procedure. De komende jaren zullen er flink wat kabels getrokken moeten worden. Momenteel lopen de volgende trajecten;

- Netuitbreiding Eindhoven Zuid-Hapert (aanvrager Tennet)
- Netuitbreiding Eindhoven Zuid-ASML (aanvrager ASML)
- Netuitbreiding Maasbracht - Eindhoven Oost (aanvrager Tennet)
- Netuitbreiding Eindhoven-Waalre-Valkenswaard (Enexis)
- Uitbreiding midden (2) en laagspanningsstations (82) Waalre (Enexis)
- Opwek in de natuurlijke zonneweide Achtereind ter ontlasting van lokaal stroomnetwerk (middels directe aansluiting grootverbruiker en/of accu's)

Wij gaan door met de energiecampagne gericht op het informeren en helpen van onze inwoners en maatschappelijke partners.

Wij zetten verschillende communicatiemiddelen in om inwoners en bedrijven te helpen met het verduurzamen van hun panden.

Wij nemen actief deel aan de Regionale Energiestrategie.

Wij werken hierin samen op het gebied van netcongestie, regionale warmte, grootschalige opwek en energiebesparing.

Wij ondersteunen inwoners die moeite hebben met het betalen van de energierekening door het reduceren van hun energieverbruik.

Onder meer door het geven van energieadvies, het verstrekken van energiebesparende maatregelen en het vervangen van energievretend witgoed.

Wat is de impact voor onze inwoners?

- De stakeholders (bedrijven, instellingen en onze inwoners) hebben inzicht in welke concrete maatregelen nodig zijn voor de energietransitie en wat hun rol/bijdrage hierin is. Inwoners, overheid en bedrijven/instellingen zijn zoveel mogelijk samen 'eigenaar' van de energietransitie en van de resultaten die dat oplevert (een duurzame en energiezuinige gebouwde omgeving tegen redelijke kosten).
- Inwoners en pandeigenaren weten wat ze kunnen doen om hun woningen/gebouwen te verduurzamen (aardgasvrij maken).
- De hoogte van de energierekening is beperkt als gevolg van de verduurzaming van woningen en gebouwen.

Wat mag het kosten? (bedragen x € 1.000)

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 t/m 2e turap	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	952	1.039	999	972	972	972
7.2 Riolering	1.293	1.323	1.397	1.446	1.509	1.568
7.3 Afval	1.473	1.618	1.759	1.800	1.841	1.881
7.4 Milieubeheer	754	1.227	919	919	918	918
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	120	123	122	115	115	115
Totaal Lasten	4.592	5.331	5.196	5.252	5.355	5.455
Baten						
7.1 Volksgezondheid	175	208	208	165	155	155
7.2 Riolering	1.671	1.707	1.777	1.841	1.906	1.972
7.3 Afval	2.005	2.079	2.214	2.264	2.313	2.362
7.4 Milieubeheer	322	737	345	345	345	345
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	57	60	70	75	80	85
Totaal Baten	4.230	4.791	4.615	4.690	4.800	4.920
Gerealiseerd resultaat	362	540	582	562	555	535

Toelichting

Vergelijking van de bijgestelde begroting 2024 met 2025 (baten en lasten gesaldeerd) en meerjarig levert de volgende verschillen op:

7.1 Volksgezondheid (voordeel € 40.000)

- Hogere salariskosten € 4.000 nadeel.
- Budget overige uitgaven: Verlaging budget vanwege taken die onder de Brede SPUK worden uitgevoerd € 7.000 voordeel.
- Taalcafé: Van taakveld 7.1 naar taakveld 5.6 € 5.000 voordeel.
- GR GGD: Indexering € 47.000 nadeel.
- Implementatie Nu niet zwanger: in 2025 € 7.000 nadeel.
- Brede SPUK 2023-2026 Sportakkoord II, Gezond en Actief Leven Akkoord en Preventieakkoord: Een aantal onderdelen zijn administratief gewijzigd van taakveld 7.1 naar taakveld 6.1 € 71.000 voordeel + naar taakveld 5.1 € 15.000 voordeel.

Dit betreft een verschuiving van het budget tussen taakvelden

- Hogere bijdrage GGD: € 10.000 nadeel.
- Werkbudget jongeren op gezond gewicht (JOGG): € 4.000 nadeel.
- Overige kleine verschillen: € 1.000 voordeel.

7.2 Riolering (nadeel € 4.000)

- De salaris- en overheadkosten stijgen als gevolg van de toerekening van medewerkers aan dit product.
- De lasten zijn gestegen door hogere kosten onderhoud, energie, afschrijving en rente.

- De rioolheffing is kostendekkend. De hier genoemde kosten worden doorberekend via de rioolheffing of verrekend via de voorziening riolering.
- Voordeel ontstaat doordat de BTW van al onze kosten ook in rekening wordt gebracht bij de inwoners via rioolheffing. Zie hiervoor ook paragraaf A lokale heffingen.

Toelichting meerjarenramingen:

- De kapitaallasten stijgen als gevolg van afschrijvingen op investeringen.
- De baten stijgen als gevolg van de aansluiting van nieuwe woningen.

7.3 Afval (nadeel € 6.000)

- Door indexering stijgen de salariskosten en de doorberekende overheadkosten met € 37.000.
- De kostenstijging wordt grotendeels veroorzaakt door hogere kosten van het uitbesteden, ophalen en verwerken van afval, nadeel € 60.000.
- Stijging van de opbrengsten afvalfonds € 6.000.
- Daling van de opbrengsten grof vuil € 2.000.
- Stijging van de opbrengsten van de afvalstoffenheffing van € 87.000, uitgaande van een geschat gemiddeld aantal ledigingen onder de Diftar systematiek (kostendekkende tarieven).

Een inhoudelijke toelichting op de kostendekkendheid en de berekening van tarieven afval kunt u terugvinden in de paragraaf A Lokale heffingen.

Toelichting meerjarenramingen:

- De kosten stijgen als gevolg van indexering. De opbrengsten stijgen door meer aansluitingen en aanpassen van de tarieven.

7.4 Milieubeheer (nadeel € 84.000)

- Door een verschuiving van de salariskosten naar andere taakvelden is hier een voordeel van € 18.000 te zien.
- Op dit taakveld is een voordeel van € 36.000 te verklaren door een verschuiving vanuit het taakveld 8.3 Wonen en Bouwen, conform de begroting van de ODZOB.
- De kosten naleving A.P.V. stijgen door indexering, nadeel € 4.000.
- In 2024 zijn er verschillende eenmalige kredieten en budgetten t.i.v. deze functie die in 2025 niet of voor een ander bedrag voorkomen. Dit levert een nadeel van € 134.000 op in 2025:
  - Krediet uitvoeringsmiddelen klimaat, nadeel € 100.000 (in 2024 was een voordeel van € 100.000 opgenomen in de begroting om bestaande geplande activiteiten, met betrekking tot klimaatbeleid, onder te brengen onder de 'Jetten' gelden).
  - Krediet uitvoeringskosten klimaatakkoord, nadeel € 41.000 (in 2024 was een voordeel van € 41.000 opgenomen in de begroting deels door slim om te gaan met de groenvervanging en deze klimaat adaptief in te richten en dit onder te brengen in de subsidie voor klimaatadaptatie).
  - Krediet ambtelijke ondersteuning RES, voordeel € 7.000.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (voordeel € 11.000)

- Het voordeel in 2025 ontstaat door het verhogen van de tarieven.

Toelichting meerjarenramingen:

- Lagere kapitaallasten in 2026 door afschrijvingen.
- verhoging van de tarieven de komende jaren.

